

PASAKOS

VAIKO

SIELAI

Pasakos - iš kartos į kartą perduodamos istorijos. Pasakose vaikai atsikrato ir susivokia savo tikrų, tačiau neįvardintų baimių, pykčio ir viso to, kas yra "netinkama", ko "nederėtų" rodyti. Visa tai virsta tokiais simboliais kaip pabaisos, pamotės, pikti žvėrys ir pan. Anot pasakų tyrėjos Klarisa Estes „Pasakos – tai vaistai.<...> Jos turi gydomųjų galių, neversdamos mūsų daryti, būti, veikti - užtenka jų tik klausyti. Pasakose yra priemonių, padedančių pataisyti arba atkurti bet kokią prarastą sielos spyruoklę. Pasakose yra pamokymų, padedančių mums brautis per gyvenimo sunkumus“.

Pasaka – elgesio korekcijai ar krizei įveikti

Pasakos gali padėti įveikti įvairias vaiko problemas, krizes ar koreguoti jo elgesį. Tokiu atveju, pasaką parenkame pagal tai, kokį tikslą turime arba galime pasakas kurti ir patys. Kurdami ar parinkdami pasaką, parenkame personažus, kurie atsiduria panašiose situacijose. Pavyzdžiui, jeigu vaikas nuolat pykstasi su grupės draugu, kuris jį žemina ir skriaudžia, gera sukurtos pasakos pabaiga būtų tokia: vaikas (ar herojus-gyvūnelis) susideda į krepšelį visus savo žaislus ir sako: „Daugiau su tavimi nežaisiu ir nedraugausiu, jeigu tu manęs neatsiprašysi!“. Visai nesvarbu, kad pedagoginiu požiūriu reikėtų mokyti vaiką dalintis su draugais žaislais, būti draugiškam. Pirmiausia, jis turi išmokti apsiginti ir nesileisti skriaudžiamas.

Vaikai, patiriantys gyvenimo krizę (tėvų skyrybas, ankstyvas netektis ar atstūmimą), jaučia baimę, kalbėdami apie savo jausmus, svajones ir norus. Jiems sunku išsakyti savo mintis, nusivylimus ir grėsmes. Pasaka gali tapti neutralėsiu būdu kalbėti apie skausmingus dalykus, vidinius konfliktus ir tokiu būdu „gydyti“ vaiko sielą.

Pasakos padeda pažinti pasaulį, harmonizuoja ir ugdo asmenybę

Pasakos atlieka ir socialinių vaidmenų ir normų perdavimo vaidmenį. Vaikai sužino, kad ne visi žmonės yra gero linkintys, išmoksta atsargumo, bendraujant su nepažįstamaisiais. Išgirsta, kaip kalba piktoji ragana, kaip ji apgaudinėja, o kaip bendrauja gerasis personažas. Jie susipažįsta su žmogaus gimimo, augimo, brendimo ir senatvės reiškiniais. Įsisąmonina šeimos vaidmenis ir reikšmę, mokosi bendravimo taisyklių ir tokiu būdu palaipsniui pažįsta jį supantį pasaulį.

Tas, kas vaikystėje girdi daug pasakų, suaugęs lengviau išsiugdys tvirtą vertybių sistemą, suvoks tobulėjimo ir saviugdos prasmę. Pavyzdžiui, pastebėję vaiko polinkį į egoizmą galime pasekti pasaką "Perlais verkianti sesuo", kur pamotės dukrai nesąžiningai padalinus pinigų, ji susilaukia bausmės: jai pradėjus juoktis iš burnos pradėjo lysti rupūžės ir kitokios bjaurybės, o našlaitė, kuri nebuvo godi sulaukė dovanų. Taip parinkdami pasakas vaikui padedame suvokti tam tikras savo savybes, jas atpažinti ir valdyti.

Pasakų „žiaurumai“ visai negąsdina vaikų

Kai kurių pasakų turinys suaugusiems atrodo žiaurus, tačiau maži vaikai kovą su slibinu paprasčiausiai laiko išbandymu, kurį reikia patirti kelyje į gerį. Baimė gali atsirasti tik tada, kai pasaka sekama dramatinizuoju. Pasakojant ramiai, pasakų paveikslai apie kankinimą, mirtį nesukelia konkrečių vaizdinių, nes vaikas, dėl menkos gyvenimiškos patirties suvokia tik įvykio vidinę logiką. Neigdami blogį ar bandydami jį nuslėpti vaikui vystytis nepadėsime. Reikia padėti vaikui išmokti baimės jausmą įveikti pačiam. Todėl žiaurumas pasakose yra tik blogio ir gėrio kova, kurios nereikia aiškinti, komentuoti. Visos, mažam vaikui sekamos pasakos turi baigtis gerai.

Skaitydamas vaikas turi išgyventi, jaudintis, laukti atomazgos. Pabaiga - ne visada "tikėta". Verta ją su vaiku aptarti,- kalbėkite apie tai, ką perskaitėte.

Kaip sekti pasaką?

Pasaką geriau sekti, nei skaityti

Daug geriau, jei pasaką sekame, o ne skaitome. Jei vaikas klausosi pasakos įrašo, pasistenkite būti šalia, kad ramiai ir saugiai pasinertų į pasaką ir ją išgyventų. Nederėtų nustoti vaikui skaityti net tada, kai jis jau pats geba skaityti. Skaitymas balsu padeda formuotis vaiko kalbai. Nuolatinis tų pačių žodžių kartojimas puikiai papildo mažylio aktyvųjį žodyną.

Vienos pasakos per savaitę ritmu

Tą pačią pasaką galima sekti kasdien nors ir savaitę. Tik ne dvi ir ne tris pasakas per dieną. Skaitydami po kelias pasakas iškart mes skatiname vaikus jas „ryti“ nė nepaskanavus, nė neįsigilinus.

Mažam vaikui kartojimas labai svarbu, juk ir jis pats kartoja vieną ar kitą veiksmą, kol jį išmoksta ar įgyja patirties. Ir tikrai neverta nuogąstauti, jei jūsų vaikas prašo skaityti vieną ir tą pačią knygą. Vadinasi, būtent ši knyga sukėlė didžiausią atgarsį jo mažoje širdutėje ir visiškai atitinka jo dabartinę emocinę būseną.

Pasakos visiems vaiko amžiams

Vaikams iki ketverių metų – gyvulinės pasakos

Šiame amžiaus tarpsnyje labiausiai tinka pasakos, kuriose veikia gyvūnai. Pasakos, tokiam amžiaus tarpsnyje, kurių herojus įkūnija gyvūnai, lengviau suvokiamos. Pavyzdžiui: „Varna ir sūris“, „Senelis ir ožka“, „Vilkas ir siuvėjas“, „Dangus griūva“ ir pan.

Vaikams nuo ketverių iki penkerių – ritminės

Ritminėse pasakose kelis kartus kartojasi veiksmas, bet siužetas dar ne itin sudėtingas. Pagrindinis pasakos herojus dar neturi daug individualumo. Pavyzdžiui: „Mergelė uogelė“, „Joniukas ir Elenytė“, „Devyniabrolė ir devyniagalvis“ ir pan.

Vaikams nuo penkerių iki septynerių – stebuklinės

Šių pasakų pagrindiniai herojai jau turi įveikti daug išbandymų kelyje į sėkmę. Siužetas sudėtingas, daug įvykių, veiksmo, išbandymų.

Stebuklų pasakos pateikia gyvenimiškos patirties „koncentratą“ ir informuoja apie dvasinį žmogaus augimą. Pavyzdžiui: „Apie baltą vilką“, „Karalaitė ant stiklo kalno“ ir pan.

Jei pasakos tuo pačiu metu klausosi skirtingo amžiaus vaikai, rinkitės ją atsižvelgdami į vyresnių vaikų amžių.